

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **M. M.**, zastoupený Mgr. Tomášem Těšitelem, advokátem se sídlem třída Edvarda Beneše 1527/76, Hradec Králové, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 2. 2020, č. j. 32 Ad 27/2018 - 73,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Tomáši Těšitelovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 1 300 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dní od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 5. 9. 2018, č. j. R-X (dále jen „*rozhodnutí žalované o námitkách*“), zamítla námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 1. 2018, č. j. R-6. 1. 2018-X (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí*“), a toto rozhodnutí potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobci přiznán starobní důchod podle § 29 odst. 3

písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále také jen „*zákon o důchodovém pojištění*“), ve výši 8 546 Kč měsíčně ode dne 12. 4. 2017. Žalobce podal proti prvoinstančnímu rozhodnutí námitky, v nichž vyjádřil svůj nesouhlas s výměrou starobního důchodu. Žádal, aby uvedené rozhodnutí bylo změněno tak, že starobní důchod se přiznává ve výši odpovídající vyměřovacímu základu 25 000 Kč.

[2] Žalovaná v rozhodnutí o námitkách uvedla, že výpočet starobního důchodu byl v prvostupňovém rozhodnutí proveden správně, ztotožnila se i s výpočtem věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod a doby pojištění. Konstatovala, že důchodový věk žalobce činí 63 let a dva měsíce. Uvedeného věku žalobce dosáhl dnem 12. 4. 2017. Podle § 29 odst. 1 písm. i) zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017. Z podkladů žalované založených ve správním spise vyplývá, že žalobce v den dosažení důchodového věku nesplnil podmínku doby pojištění 33 let, ale získal jen 31 let a 284 dnů pojištění. Žalobce tak splnil podmínky pro vznik nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, neboť dosáhl důchodového věku po roce 2014 a získal aspoň 30 let doby pojištění. K námitkám žalobce, že jeho starobní důchod má odpovídat vyměřovacímu základu 25 000 Kč, žalovaná uvedla, že v průběhu dob pojištění žalobce jsou tzv. „mezery“ (roky 1980 až 1982, rok 1996 a část roků 1997, 1999 a 2000 a roky 2003 až 2014), které nelze bez doložení potřebných dokumentů zhodnotit jako dobu pojištění. Nelze mu tudíž přiznat důchod ve výši, kterou požadoval.

[3] Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „*krajský soud*“) rozsudkem ze dne 13. 2. 2020, č. j. 32 Ad 27/2018 - 73, zamítl žalobu, kterou žalobce podal proti rozhodnutí žalované o námitkách.

[4] Krajský soud uvedl, že předmětem sporu je posouzení, zda žalobce prokázal, že byl účasten důchodového pojištění i v dobách, které žalovaná nezohlednila při stanovení celkové doby pojištění v jeho osobním listu důchodového pojištění, na jehož základě mu přiznala starobní důchod. Samotný způsob výpočtu starobního důchodu žalobce nesporně, namítá toliko nízkou výši starobního důchodu z důvodu nezapočtení všech dob pojištění, které dle žaloby činí 41 let (v příloze k žádosti o důchod však žalobce uváděl, že získal 43 let doby pojištění – pozn. Nejvyššího správního soudu), a dále tvrdí, že jeho vyměřovací základ činí průměrně 25 000 Kč (v příloze k žádosti o důchod uváděl vyměřovací základ průměrně 22 000 Kč).

[5] Krajský soud konstatoval, že podle § 38 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „*zákon č. 582/1991 Sb.*“), je primárním důkazním prostředkem k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů pro výpočet důchodu zejména evidenční list důchodového pojištění. Některé doby pojištění lze prokázat také čestným prohlášením nejméně dvou svědků a žadatele o důchod (nelze-li tuto dobu prokázat jinak) a při absenci shora uvedených důkazních prostředků se použijí obecná pravidla pro dokazování dle § 52 odst. 1 správního řádu. Dodal, že žalobce trvání pojištění a dosažené výdělků v období tzv. „mezer“ (viz odstavec [2])

pokračování

shora) neprokázal žádnými relevantními důkazy, ačkoli byl v průběhu správního řízení žalovanou poučen, jaké doklady jsou zákonem vyžadovány. Za relevantní důkaz k prokázání doby pojištění krajský soud ve shodě s žalovanou nepovažoval žalobcem ručně psaný přehled dob pojištění ze dne 6. 2. 2016. Krajský soud tudíž neshledal v postupu žalované, pokud jde o dosud nezapočtené doby pojištění v tzv. „mezerách“ žádné pochybení, a přisvědčil jí, že je třeba vycházet z evidenčních listů důchodového pojištění žalobce. Z nich není zřejmé, že by byl žalobce v daných obdobích zaměstnán a byl účasten důchodového pojištění.

[6] Nakonec neshledal důvodnou námitku žalobce, že pokud za něho nebylo řádně placeno pojištění, tato skutečnost by neměla jít k jeho tíži. V § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění je sice uvedeno, že podmínka zaplacení pojistného obsažená v odstavci 1 písm. a) téhož ustanovení se považuje za splněnou v případě, jestliže zaměstnavatel pojistné na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojistné odvést, to ale platí pouze v situaci, v níž není pochyb o existenci pracovního poměru. Trvání dalšího pracovního poměru v dobách, které mu dosud započteny nebyly, však žalobce neprokázal.

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel nejprve namítá, že se krajský soud řádně nevypořádal s jeho žalobní námitkou, dle níž je rozhodnutí žalované o námitkách nezákonné z důvodu „*opakovaného porušení povinností vyplývajících z § 2 a § 3 správního řádu a porušení povinností v kontextu zákona o důchodovém pojištění*“. Poukazuje na to, že v žalobě namítal pochybení žalované spočívající v nedostatečném vypořádání všech významných skutečností pro rozhodnutí ve věci - včetně těch, které stěžovatel uvedl ve své žádosti o přiznání starobního důchodu - a vytýkal jí, že ignorovala jím předloženou dokumentaci a navržené důkazy. Z napadeného rozsudku není zřejmé, jak krajský soud tuto žalobní argumentaci vypořádal. Odůvodnění napadeného rozsudku je nedostatečné, neboť se krajský soud omezil na opakování tvrzení stěžovatele a závěrů žalované, aniž by se stěžovatelem uváděnými důvody věcně zabýval. Krajský soud pak nevypořádal zejména námitky týkající se doby pojištění před rokem 1991, kdy existovala zákonná povinnost být zaměstnán.

[9] Dále tvrdí, že žalovaná a krajský soud si pro své rozhodnutí opatřily nedostatečné množství relevantních podkladů „*k reálné situaci v předmětné době na straně stěžovatele*“. Stěžovatel se pro svůj špatný zdravotní stav nebyl ani schopen dostavit k soudnímu jednání, což není nikde v průběhu rozhodování zohledněno. Účastnickou výpověď však mohl krajskému soudu případné rozpory v těchto podkladech vysvětlit. V důsledku absence relevantních podkladů a zjištění tak krajský soud neměl možnost objektivně posoudit zjevné a soudu několikrát předkládané rozpory mezi závěry žalované a stěžovatele. Vytýká také krajskému soudu a žalované, že „*odmítly pracovat*“ s podklady, které jim stěžovatel předložil; tímto se dopustily stejných pochybení, jaké Nejvyšší správní soud posuzoval v rozsudku ze dne 23. 3. 2017, č. j. 2 Ads 17/2017 - 15.

[10] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhuje její zamítnutí, jelikož se ztotožňuje se závěry napadeného rozsudku. Poukazuje na to, že zástupce stěžovatele při jednání před krajským soudem neměl žádné návrhy na doplnění dokazování, a tudíž nyní neobstojí námitka ohledně nutnosti účastnického výsledku stěžovatele a nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Dodává také, že krajský soud se vyjádřil k tomu, proč nepovažoval stěžovatelem vlastnoručně sepsaný přehled doby pojištění za relevantní. Nakonec uvádí, že stěžovatel má částečně pravdu v tom, že se krajský soud nevyjádřil k námitce ohledně dříve platné povinnosti pracovat. Tato okolnost však není důvodem ke zrušení napadeného rozsudku, neboť důkazní břemeno ohledně trvání určitého pracovního vztahu tíží žalobce.

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. O věci rozhodl bez jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení námitky nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Případnou nepřezkoumatelností rozsudku je totiž povinen se podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námitky stěžovatele. Vlastní přezkum rozsudku je pak možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje.

[14] Krajský soud v rozsudku řádně, srozumitelně a podrobně vyložil důvody svého rozhodnutí, vypořádal se se všemi podstatnými žalobními námitkami a jeho závěry jsou podpořeny srozumitelnou a logickou argumentací (viz strany 5 až 8 napadeného rozsudku). Námitky ohledně porušení povinnosti žalované řádně zjistit skutkový stav a tvrzeného nezohlednění stěžovatelem přiložených důkazů vypořádal krajský soud na stranách 7 až 8 napadeného rozsudku. Argumenty žalované krajský soud bez dalšího nepřevzal, ale přidal k nim vlastní úvahu a odkazy na judikaturu Nejvyššího správního soudu, z nichž je patrné, proč těmto závěrům přisvědčil (srovnej rozsudek kasačního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS; všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz).

[15] Nejvyšší správní soud pro úplnost konstatuje, že soudy nemají povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí. Takový postup shledal ústavně konformním i Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, v němž uvedl, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim

pokračování

staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.“ Pokud se tedy krajský soud výslovně nevyjádřil k dílčímu argumentu stěžovatele, že s ohledem na dříve platnou právní úpravu musel být stěžovatel mezi roky 1980 až 1982 zaměstnán, tato okolnost nezpůsobuje nepřekoumatelnost napadeného rozsudku. Postačuje totiž, že se soud vyjádřil k podstatným námitkám stěžovatele a že uvedenou argumentaci vypořádal alespoň implicitně. Uvedl totiž, že souhlasí se závěrem žalované, dle nějž s ohledem na to, že stěžovatel nepředložil žádné další doklady, ze kterých by bylo možné prokázat existenci pracovního poměru v tzv. „mezerách“, tuto dobu mu nelze započítat do doby pojištění.

[16] Kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tedy není dán.

[17] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými ani námitky týkající se neúplně zjištěného skutkového stavu krajským soudem a žalovanou. Žalovaná zjistila skutkový stav dostatečně a své závěry pak náležitě promítla do svého rozhodnutí. Vysvětlila, proč nepovažuje za prokázané stěžovatelovo tvrzení, že se účastnil důchodového pojištění v období tzv. „mezer“ - tedy mezi roky 1980 až 1982, dále v roce 1996 a v části roků 1997, 1999 a 2000 a též mezi roky 2003 až 2014 (viz strana 3 rozhodnutí žalované o námitkách). Krajský soud pak postupoval správně, pokud považoval skutková zjištění žalované za dostatečná k tomu, aby mohla posoudit stěžovatelovu žádost o přiznání starobního důchodu. Navíc zástupce stěžovatele doplnění dokazování při soudním jednání nenavrhoval.

[18] V této souvislosti je vhodné ve shodě s krajským soudem připomenout, že v řízení o přiznání starobního důchodu jsou základním důkazním prostředkem evidenční listy důchodového pojištění. To neznamená, že rozhodné skutečnosti nelze prokázat jinak; je možné užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2007, č. j. 3 Ads 89/2006 - 65). Pokud měl stěžovatel za to, že evidenční listy v jeho věci neobsahují přesné či úplné údaje, a proto byla doba pojištění stanovena nesprávně, bylo na něm, aby předložil příslušné důkazy osvědčující dobu pojištění, což ovšem neučinil. Takovým důkazem není soupis tvrzených dob důchodového pojištění, který stěžovatel vlastnoručně sepsal, neboť jde o listinu vytvořenou přímo stěžovatelem - žadatelem o přiznání starobního důchodu, který má sám zájem na příznivém posouzení žádosti. Tento „důkaz“ však neposkytuje žádný obraz o objektivním stavu věci.

[19] Účastnický výslech stěžovatele nebyl pro posouzení věci nezbytný a zástupce stěžovatele jej při jednání před krajským soudem nenavrhoval, tudíž nelze krajskému soudu vytýkat, že jej neprovedl (resp. neodročil jednání za účelem provedení tohoto důkazu). Stejně tak není pochybením krajského soudu, že soudní jednání proběhlo v nepřítomnosti stěžovatele. Stěžovatel se sice z jednání omluvil ze zdravotních důvodů, o jeho odročení nicméně nežádal. Navíc byl zastoupen ustanoveným zástupcem - advokátem - a osobní účast stěžovatele u jednání tak nebyla s ohledem na zjištěný skutkový stav nezbytná pro zachování jeho práv jako účastníka řízení.

[20] Nakonec lze uvést, že stěžovatelem odkazovaný rozsudek kasačního soudu č. j. 2 Ads 17/2017 - 15 není na projednávanou věc přílehlavý. Tento rozsudek se týkal problematiky invalidního (nikoli starobního) důchodu a důvodem ke zrušení rozhodnutí žalované v tehdy projednávané věci bylo, že závěry posudkové komise MPSV nebyly přesvědčivé a nedávaly odpověď na to, jaký je zdravotní stav tehdejšího žalobce. V nynějším případě – týkajícím se problematiky starobního důchodu – však zdravotní stav stěžovatele posuzován nebyl, předmětem sporu bylo toliko posouzení otázky, v jakém období byl stěžovatel účasten důchodového pojištění.

[21] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek není zatížen tvrzenými vadami, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované není možné náhradu nákladů řízení přiznat s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. Soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

[23] V řízení před krajským soudem byl stěžovateli ustanoven advokát Mgr. Tomáš Těšitel, který ho zastupoval i v řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 10, věta poslední s. ř. s.). V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci za řízení o kasační stížnosti odměnu za jeden úkon právní služby, a to písemné podání ve věci samé (kasační stížnost) [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)]. Za jeden úkon právní služby náleží zástupci stěžovatele mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč [§ 9 odst. 2 advokátního tarifu, ve spojení s § 7 bodem 3. téhož předpisu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Ustanovený zástupce soudu nedoložil, že je plátcem DPH, přiznaná odměna se mu proto nenavýšuje o částku, která odpovídá sazbě této daně. Celkem tedy ustanovenému zástupci náleží 1 300 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dní od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 22. prosince 2021

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu

